

University of
Sistan and Baluchestan

Iranian Academy of
Management Sciences

Identifying And Prioritizing Public Participation Strategies in Policy-Making Using Community-Based Approach (Case Study: Talouqan Municipality, Takhar Province, Afghanistan)

Elyasuddin Farahmand¹, Abdolmajid Imani^{2*}

1. Student in Public Administration University of Sistan and Baluchistan, Zahedan, Iran.
2. Assistant professor, Department of Public Administration, Faculty of Management and Economics, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran. (Corresponding author). Email: imani@mgmt.usb.ac.ir

Abstract

In this study, strategies to promote public participation in policy in Talouqan Municipality of Takhar Province, Afghanistan with the theme of social community has been studied. The present research is an applied research and in terms of method it can be considered a descriptive-survey research. The study population in the present study includes 240 employees and managers of Talouqan Municipality in Takhar Province, Afghanistan and 15 university professors in Takhar Province, Afghanistan. Cochran's formula was used to determine the sample size and the sample size was calculated to be 152 people. Then online questionnaires were distributed and the data were collected through this method. The results of the tests showed that the respondents believe that the mass media index has the greatest impact on promoting public participation and ranks first among the indicators. In addition, the indicators of social cohesion, services and facilities, promotion of social trust, elimination of gender discrimination, promotion of political awareness and fair distribution of power are ranked second to sixth, respectively. Accordingly, it is proposed that the new regime in Afghanistan use the capacity of the media and civil society and women to promote participation in the policy-making process.

Introduction

Participation as an effective mechanism in public programs and risk reduction in the future is to strengthen the effect of national programs in the future. In addition, participation is a catalyst for social change (Evans et al., 2019: 2). From the UN perspective, participation is the presence of people in the decision-making process and for the growth of social awareness and meeting their needs in the intervention process (Darabi & Abdi et al., 2009: 73). The importance and importance of participation in decision-making is such that

much research has been done in different countries. In research, participation is defined as a process by which people can organize themselves and comment on the country's development activities (kuldi, 2003: 3). The concept of policy is defined as "a set of actions or inactions that one or more actors take on a problem or concern" (Smith & Larimer, 2009: 3). In light of the above; the question now arises as to what are the ways to promote public participation in community-oriented policy-making in Talouqan Municipality, Takhar Province, Afghanistan?

Case Study

The population size in the study is 250 employees and managers of Talouqan Municipality in Takhar-Afghanistan province, to determine the sample size of Cochran's formula at a confidence level of 0.95 and $p = q = 0.5$ and the error value is 0.05 Was used. In this study, the sample size was calculated for 152 people and the data were collected through an online questionnaire and available.

Theoretical Framework

In fact, participation is a process that includes a variety of individual and group actions in order to intervene in determining one's own destiny and society and to influence decisions about public affairs (Basri, 2009: 81). According to thinkers, if a political revolution is taking place around the world, that revolution is nothing but an explosion of participation. In all the developing and modern countries of the world, people believe that ordinary people should be involved in politics and that people should be involved in politics. Has become commonplace (Millbrae & Gobil, 2007: 1996). Participation means to contribute to something and to benefit from it, or to participate in a group and therefore to cooperate with it. For this reason, from a sociological point of view, a distinction must be made between participation as a state or condition (the matter of participation) and participation as an action and commitment (the act of participation). Participation in the first sense signifies belonging to a particular group and having a share in its existence and in the second sense conveys active participation in the group (Toile, 2003: 66-67). From a global perspective, participation is a process in which stakeholders intervene to oversee development initiatives, decisions, and resources that have an impact on life (World Bank, 2015).

Methodology

The statistical population of this study is the staff and managers of Talouqan Municipality in Takhar-Afghanistan province and considering the importance of the issue, knowledgeable experts, university professors and senior managers will be considered. The population size in the study is 240 employees and managers of Talouqan Municipality and 15 university professors in Takhar's province Afghanistan. To determine the sample size of Cochran's formula at a

confidence level of 0.95 and $p = q = 0.5$ and the error value is 0.05 Was used. In this study, the sample size was calculated for 152 people and the data were collected through an online questionnaire and available.

Discussion and Result

The result has shown in all of the above cases, a significance level of less than 0.05 has been reported, which indicates that all indicators extracted are factors in promoting public participation in policy-making. In addition to the significance level of T-index was more than 1.96, which is another reason to confirm the impact of indicators on promoting public participation in policy-making. The test results show that the respondents believe that the "mass media index" with an average of 3.80 has the greatest impact on promoting public participation and ranks first among the indicators.

In addition, indicators of social cohesion (average 3.51), services and facilities (average 3.43), promotion of social trust (average 3.40), elimination of gender discrimination (average 3.33), promotion of political awareness (average 3, 32) and fair distribution of power (with an average of 3.31) are ranked second to sixth, respectively.

Conclusion

First hypothesis of research shows that respondents believe strategies based on political capacity have been effective in promoting public participation in policy-making with a community-based approach. On the second hypothesis respondents believe that social capacity-based strategies have been effective in promoting public participation in policy-making with a community-based approach. On third hypothesis based on respondent responses, sometimes strategies based on cultural capacities have been effective in promoting public participation in policy-making with a community-based approach. On the last hypothesis Respondents believe that solutions based on technology capabilities have been effective in promoting public participation in policy-making with a community-based approach.

Key words: Public Participation, Policy -Making, Community Based.

Article Type: Research Article

Cite this article: Farahmand, E., & Imani, A.M. (2022). Identifying And Prioritizing Public Participation Strategies in Policy-Making Using Community-Based Approach (Case Study: Talouqan Municipality, Takhar Province, Afghanistan), *Public Management Researches*, 14 (54), 85-113. (In Persian)

DOI: 10.22111/JMR.2022.40854.5673

Received: 08 Dec. 2021

Revised: 01 Feb. 2022

Accepted: 02 Mar. 2022

© The Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

شناسایی و اولویت‌بندی راهکارهای ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور (مورد مطالعه: شهرداری تالقان استان تخار، افغانستان)

الیاس الدین فرهمند^۱ - عبدالمجید ایمانی^{۲*}

۱. کارشناس ارشد مدیریت دولتی - تصمیم‌گیری و خط‌مشی‌گذاری عمومی، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران
۲. نویسنده مسئول، استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. imani@mgmt.usb.ac.ir

چکیده

در این پژوهش به بررسی راهکارهای ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری در شهرداری تالقان استان تخار افغانستان با رویکرد اجتماع محور پرداخته شده است. تحقیق حاضر یک پژوهش کاربردی بوده و از حیث روش نیز می‌توان آن را یک تحقیق توصیفی - پیمایشی برشمرد. جامعه مورد مطالعه در پژوهش حاضر شامل ۲۴۰ نفر از کارکنان و مدیران شهرداری تالقان استان تخار افغانستان و ۱۵ نفر از اساتید دانشگاه استان تخار افغانستان می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد و حجم نمونه برابر با ۱۵۲ نفر محاسبه گردید. سپس پرسش‌نامه‌های آنلاین توزیع و داده‌های مورد نظر از این طریق جمع‌آوری گردید. نتایج آزمون‌های انجام شده نشان داد که به اعتقاد پاسخ‌دهنده‌گان شاخص رسانه‌های جمعی بیشترین تاثیر را بر ارتقای مشارکت عمومی داشته و رتبه نخست را در بین شاخص‌ها به خود اختصاص داده است. افزون بر آن شاخص‌های انسجام اجتماعی، خدمات و تسهیلات، ارتقای اعتماد اجتماعی، رفع تبعیضات جنسیتی، ارتقای آگاهی سیاسی و توزیع عادلانه قدرت به ترتیب رتبه‌های دوم تا ششم را به خود اختصاص داده‌اند. بر این اساس پیشنهاد می‌گردد رژیم حکومتی جدید در افغانستان از ظرفیت رسانه‌ها و جامعه مدنی و جامعه زنان به منظور ارتقا مشارکت در فرآیند خط‌مشی‌گذاری استفاده نماید.

واژه‌های کلیدی: مشارکت عمومی، خط‌مشی‌گذاری، رویکرد اجتماع محور، استان تخار

استناد: فرهمند، الیاس الدین؛ ایمانی، عبدالمجید (۱۴۰۰). شناسایی و اولویت‌بندی راهکارهای ارتقای مشارکت عمومی در خط-مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور (مورد مطالعه: شهرداری تالقان استان تخار، افغانستان). پژوهش‌های مدیریت عمومی. ۱۱۳-۸۵، (۵۴)۱۴.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۱

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۰/۱۱/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۱۷

DOI: 10.22111/JMR.2022.40854.5673

نوع مقاله: علمی پژوهشی

حق مؤلف © نویسندگان

ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان

مقدمه

مشارکت مفهومی با پیشینه‌ای دیرینه است که همواره با زندگی جمعی انسان‌ها همراه بوده است؛ یعنی اساسی زندگی انسان‌ها بر پایه‌ی همیاری و همکاری یا یکدیگر استوار است (Muse et al., 2019: 8). هنگامی که اعضای جامعه قادر باشند در تدوین سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها شرکت کنند، طوری که بر محیط زندگی آن‌ها تأثیر بگذارد، مشارکت پدید می‌آید (Wanders man, A. & Florin, P, 2000: 850).

اوکلی و مارسدن (۲۰۰۴) مدعی بودند که ایده‌های مربوط به مشارکت یک نقطه مشترک را دارا می‌باشند که آن عبارت از ارزش گذاشتن به نقش مردم در مشارکت در تصمیم‌گیری‌هایی است که بر زندگی آنها تأثیر می‌گذارد (Hassani, 2004). مشارکت به معنای توسعه و داشتن سهم فعال و شرکت در تصمیم‌گیری در برنامه‌های توسعه در سطوح مختلف است (Desai, 1995: 42). توسعه در تمام ابعاد آن تأکید می‌کند و برای رسیدن به آن، تأمین نهادهای نامتمرکز در بخش‌ها، مناطق و زمینه‌های اجتماعی را ضروری است (Tavassoli, 2001).

مطالعه خط‌مشی مطالعه‌ی دولت در عمل است، بنابراین فرایند خط‌مشی‌گذاری و حل مسئله‌ی عمومی تنها فعالیت دولتی نیست از اینرو، راه‌های پی‌بردن به وجود مسئله عمومی، ضمن آنکه کار ساده‌ای نیست اما صرفاً کار دولت نیست بلکه نیازمند مشارکت عامه مردم، گروه‌ها، احزاب و نخبگان است (Daneshfard, 2010: 126). مفهوم خط‌مشی را «مجموعه‌ای از اقدام‌ها یا بی‌اقدامی‌ها که یک یا چند بازیگر در برخورد با یک مسئله یا دغدغه در پیش می‌گیرند» تعریف می‌کنند (Smith & Larimer, 2009: 3).

امروزه صاحب‌نظران و اندیشمندان بر این عقیده هستند که رمز شکل‌گیری هر نوع سرمایه‌ای در شکل‌گیری نوعی سرمایه‌ی کلیدی و مهم است که می‌توان آن را سرمایه‌داری خط‌مشی (سیاستی) تلقی نمود. کشورهای توسعه یافته و ثروتمند دارای معادن غنی خط‌مشی (سیاستی) هستند. سبب ترقی و توسعه یافتگی کشورها را می‌بایست در این سرمایه جستجو کرد و دیگر سرمایه‌ها فرع و این سرمایه کلیدی است. بنابراین به هراندازه که ظرفیت خط‌مشی‌گذاری ملی کشور غنی‌تر و بالاتر باشد، اطلاق کشور پیشرفته به آن بیشتر صادق است (Danaei Fard, H. Hoseini, S.Y. Fani, A., 2013: 11). اهمیت

و ضرورت موضوع مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها تا حدی است که تحقیقات زیادی در کشورهای مختلف صورت گرفته است. در پژوهشی مشارکت به عنوان فرایندی تعریف شده است که از طریق آن مردم می‌توانند خود را سازمان‌دهی کرده و از طریق آن در فعالیت‌های توسعه‌ی کشور اظهارنظر کنند (kuldi, 2003: 3). از آنجای که افغانستان کشوری بوده که در طول چهار دهه اخیر، جنگ‌های خانمانسوز را سپری کرده است و حالا هم در حال سپری کردن جنگ‌های داخلی است، مردم افغانستان در تصمیم‌گیری‌های سیاسی در دهه‌های قبل از دهه‌ی هشتاد تحت هیچ عنوانی سهمیم نبوده‌اند و شیوه‌ی حکومت‌ها به صورت متمرکز بوده است. بعد از این دهه با روی کار آمدن حکومت موقت و بعداً برگزاری انتخابات و انتخاب رئیس‌جمهور، پارلمان و مجلس سنا ایجاد شد و در این زمان بود که مردم افغانستان به صورت مستقیم (انتخاب رئیس‌جمهور) و غیرمستقیم (از طریق انتخاب نماینده‌هایشان) در تصمیم‌گیری‌ها در حد اندکی مشارکت نمودند. بر همین اساس برای مردم استان تخار که یکی از استان‌های شمالی افغانستان است این فرصت فراهم شد تا در حد خیلی محدود به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم در تصمیم‌گیری‌ها سهمیم شوند. از سوی دیگر با توجه به رویدادهای اخیر در این کشور و روی کار آمدن طالبان، سرنوشت سیاسی عموم مردم افغانستان به صورت عام و مردم استان مذکور به صورت خاص در حاله‌ای از ابهام فرو رفته است. کاملاً واضح است که مردم افغانستان به صورت عموم از مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها محروم بوده و از حقوق مدنی و سیاسی خود آگاهی نداشته یا آگاهی اندکی دارند و در ارتباط با ارتقاء مشارکت مردم در تصمیم‌گیری‌ها خصوصاً در استان تخار، پژوهشی صورت نگرفته است. با توجه به موارد مطرح شده پژوهش مذکور به دنبال پاسخ این سوال است که راهکارهای ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور در شهرداری تالقان - استان تخار افغانستان کدام‌اند؟ و ترتیب و اولویت این راهکارها به چه صورت است؟

مبانی نظری پژوهش

مشارکت

به زعم اندیشمندان اگر یک انقلاب سیاسی در سراسر جهان در حال وقوع باشد، آن انقلاب چیزی جز انفجار مشارکت نیست. در همه کشورهای مترقی و جدید جهان، مردم بر این

عقیده هستند که انسان‌های معمولی باید با سیاست در ارتباط باشند و افراد باید درگیر اموری سیاسی باشند و این مورد به امری رایج تبدیل شده است (Millbrae & Gobil, 1996: 2007). مشارکت به عنوان دست داشتن مردم در بسیاری از فعالیت‌ها و ایجاد و اجرای سیاست شامل تعیین سطوح خدمات، تعیین اولویت بودجه‌ای، حمایت و تشویق انسجام با جامعه و پذیرش پروژه‌های ساختاری تعریف می‌شود (Safari, 2017).

برخی از صاحب‌نظران مدیریت، تعریف زیر را برای مشارکت ارائه نموده‌اند: «مشارکت درگیری ذهنی و عاطفی اشخاص در موقعیت‌های گروهی است که آنها را بر می‌انگیزد تا برای دستیابی به هدف‌های گروهی یاری رسانند و در مسئولیت کار شریک شوند» (Alawi, 2000: 5). در این تعریف سه جزء مهم وجود دارد: درگیر شدن، یاری دادن و مسئولیت. برای درک عمیق‌تر، تعاریف متعددی از مشارکت مردمی مطرح گردیده است. در حقیقت مشارکت فرآیندی است که دربرگیرنده‌ی انواع کنش‌های فردی و گروهی به منظور دخالت در سرنوشت خود و جامعه و نقش داشتن در تصمیم‌گیری‌های عمومی است (Mousavi, 2012).

مشارکت به معنای سهم یافتن در چیزی و از آن سود بردن، یا در گروهی شرکت جستن و بنابراین با آن همکاری داشتن، است. به همین سبب از دیدگاه جامعه‌شناسی، باید بین مشارکت به عنوان حالت یا وضع (امر شرکت نمودن) و مشارکت به عنوان عمل و تعهد (عمل مشارکت) تمیز قائل شد. مشارکت در معنای اول از تعلق به گروهی خاص و داشتن سهمی در هستی آن خبر می‌دهد و در معنای دوم شرکت فعالانه در گروه را می‌رساند (Tavassoli, 2003: 66-67). در تعریف دیگر از مشارکت سیاسی، ساموئل هانتینگتن و جان نلسون تعریفی از مشارکت سیاسی را ارائه می‌دهند که به شرح زیر است: «مشارکت سیاسی شامل کوشش‌های شهروندان غیردولتی برای تاثیرگذاری بر سیاست‌های عمومی است (Ashore, 1995). از دیدگاه بانگ جهانی مشارکت فرآیندی است که طی آن گروه‌های ذی‌نفع در جهت دادن به ابتکار توسعه و تصمیم‌گیری‌ها و منابع که در زندگی آنها تأثیر دارد، مداخله و نظارت دارند (World Bank, 2015). در یک جمع‌بندی کلی، مشارکت را به هشت پله تقسیم‌بندی کرده‌اند که پله‌های دستکاری و درمان را می‌توان در قالب غیرمشارکتی؛ پله‌های اطلاع‌رسانی، مشاوره و تطابق را در قالب اجازه برای دخالت و پله‌های

عضویت، تفویض اختیار و کنترل شهروند را در قالب قدرت شهروند دسته بندی کرد (Aronstein, 2004: 2).

شکل شماره ۱: طرح نردبانی مشارکت (Aronstein, 2004: 2)

خط مشی گذاری

واژه Policy در زبان فارسی به معنای خط‌مشی یا سیاست معنا شده است، وقتی که در کنار واژه‌ی Public به معنای عمومی قرار بگیرد، شاخه‌ای از دانش را به عنوان علم دولت در عمل تشکیل می‌دهد؛ که برخی آن را زیرمجموعه علم سیاست و برخی نیز علم مستقل قلم داد می‌کنند. این علم، به مطالعه و تحلیل عمل دولت می‌پردازد. سیاست‌گذاری در واقع تجلی اداره حکومت در عمل است؛ که آن را می‌توان به عنوان مجموعه‌ای از ساختارهای مرتبط که متشکل از مقاصد، تصمیمات و اعمالی که باعث اقتدار عمومی در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی هستند، در نظر گرفت. به طوری کلی خط‌مشی عبارت از خط سیر و راهی است که انسان در پیش رو دارد. خط‌مشی عمومی عبارت از سیاست‌ها و تصمیم‌هایی است که به وسیله‌ی مراجع مختلف بخش عمومی مانند دولت (قوة مجریه)، قوه‌ی مقننه و قوه‌ی قضائیه که نماینده حفظ منافع عمومی جامعه می‌باشند، اتخاذ می‌گردد. دولت در مفهوم کلی، یک نهاد قانونی خط‌مشی‌گذاری عمومی است و به صورت‌های گوناگون مانند قوانین، ضابطه‌ها و مقررات به تعیین خط‌مشی عمومی می‌پردازد (Alvani, 2017: 12).

جامعه‌ی پیشرفته و متمدن زمانی شکل می‌گیرد که خط‌مشی‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌ها توسط مردم آن جامعه تدوین شود به اجرا درآید (Barzin, 1997: 5) که لازمه‌ی آن وجود نظامی دموکراتیک در تصمیم‌گیری است. خط‌مشی عمومی عبارت از سیاست‌ها و تصمیم‌هایی که به وسیله‌ی مراجع مختلف بخشی عمومی مانند مجلس، دولت و قوه‌ی قضایه اتخاذ می‌شود. به عقیده گای پترز، سیاست‌گذاری عمومی مجموعه‌ی فعالیت‌های حکومتی است که تأثیر مستقیم یا غیر مستقیم بر زندگی شهروندان دارد (Peters, 2000: 21). به باور پیرمولر، سیاست‌گذاری عمومی یعنی «دولت در عمل» (Moller, 2003: 25). به باور صاحب‌نظر دیگری خط‌مشی رابطه دولت یا یک مجموعه دولتی با محیط خود است (Aniston, 1971: 18; Anderson, 1984: 2).

سیاست‌گذاری عمومی بدون شک فعالیت‌ی سیاسی است. سیاست عمومی تحت تأثیر عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه و همچنین تحت تأثیر ساختارهای رسمی حکومت و دیگر ویژگی‌ها و عوامل نظام سیاسی قرار دارد (Self, 1985). نقش اساسی دولت‌ها در جهان جدید، «خط‌مشی‌گذاری عمومی» است (Sharifzadah & Madani, 2015: 10). همه حکومت‌ها طبق آموزه سیاسی و فلسفه خود و در راستای اعمال حکمرانی به «خط‌مشی عمومی» متوسل هستند (Anderson, 1994: 80).

رویکرد اجتماع محور

اندیشمندان هر عملی را که هدفش انجام نوعی خدمت در یک اجتماع باشد، فعالیت اجتماع محور می‌دانند. از دیدگاه این صاحب‌نظران فرق نمی‌کند که این عمل را یک سازمان دولتی انجام دهد یا یک مؤسسه‌ی خصوصی و یا تعدادی از اجتماعات. یک تعریف مشهور درباره این مفهوم می‌گوید که اجتماع محور رویکردی است که در آن به نقش عوامل محیطی و اجتماعی در کیفیت زندگی و رفاه اجتماعی مردم توجه می‌شود. در این رویکرد تمام فرآیند مداخله (تعیین مشکل، اولویت‌بندی، طراحی مداخله، اجرای مداخله، ارزیابی و اصلاح آن برای اجرای بعدی) را اعضای اجتماع (محیط کار، محیط آموزشی و محله) در کنار یک تسهیله‌گر و کارشناس و با کمک منابع دولتی و غیر دولتی موجود در اجتماع (خیرین، خودیاری، انجمن‌های محلی و...) انجام می‌دهند (Watan parast et al., 2010, 23-26). در تعریف دیگری اجتماع محور به شرایطی اطلاق می‌شود که مردم یک جامعه در

تعیین شرایط زندگی خود اقدام‌هایی برای بهبود آن انجام می‌دهند، که خود آنها نقش داشته و حضوری واقعی و پذیرفته شده داشته باشند. افزون بر آن مردم می‌توانند آزادانه و آگاهانه تصمیم بگیرند برای بهبود شرایط زندگی خود به چه موضوعاتی تمرکز کنند و چگونه برای آنها یک برنامه تنظیم کنند به طوری که همه‌ی مردم معمار زندگی اجتماع خود (محل خود، محل کار خود، محل تحصیل خود و...) می‌شوند و برای بهبود شرایط فعلی خود (ارتقای سلامت) تلاش می‌کنند (Watan parast et al., 2010, 27).

وطن پرست (۲۰۱۰) در تبیین اهداف رویکرد اجتماع محور تصریح می‌کند (Watan parast et al., 2010: 27-29): که مردم حق دارند در سرنوشت خود دخیل باشند، مردم توانا هستند که خودشان فکر کنند و بهتر تصمیم بگیرند، مردم آزادی انتخاب دارند هر چند که اختیارشان توسط محیط محدود می‌شود. مردم در هر سطح و رتبه‌ای قادراند زندگی خود را اداره و هدایت کنند، مردم می‌خواهند درباره خودشان و حضورشان در جهان، احساس خوبی داشته باشند، مردم با آگاهی و بینش و هر طرز فکر، هدفی دارند و به طوری مداوم برای رفع نیازهای جسمی، اجتماعی و روانی خود می‌کوشند، مردم توانای دارند که رفتارهای جدید را یاد بگیرند و خود را تغییر دهند، مردم سازنده، قابل اعتماد، همکاری کننده، واقع بین، معتقد و اجتماعی هستند. بسیاری از مسائل مردم اجتماعی است تا فردی یا شخصی، پس باید به طوری اجتماعی و با مشارکت دیگران برای آن اقدام کنند. مردم قادر هستند اداره زندگی و سرنوشت خود را به دست بگیرند، مردم به احساس ارزشمندی و احترام به خودشان نیاز دارند، مردم در میان جمعی که در آن زندگی می‌کنند، به احساس احترام نیاز دارند (Watan parast et al., 2010: 27-29).

پیشینه پژوهش

در کشور افغانستان مشارکت سیاسی زنان، و میزان عضویت زنان در نهادها، سازمان‌ها، و انجمن‌های گوناگون کم رنگ بوده عمده‌ی فعالیت‌های آنها به شرکت در انتخابات اختصاص دارد. ایالات متحده از سال ۲۰۰۲ بدین سو، برای بهبود و ارتقاء جایگاه زنان در افغانستان بیش از یک میلیارد دلار مصرف نموده است؛ با وجود این هزینه، دست آوردهای زنان در افغانستان شکننده باقی مانده است (Segar, 2009). براساس یک تحقیق که توسط سازمان ملل در آگست ۲۰۱۲ انجام شد، اکثریت (۱۳۰۰۰) نوجوانان و جوانانی که

نظرات‌شان را از ۱۸۶ کشور جهان از جمله افغانستان ابراز داشتند، ادعا کردند که یکی از چالش‌های اصلی جوانان، فرصت‌های محدود برای مشارکت موثر در فرآیندهای سیاسی و تصمیم‌گیری است. زنان و مردان جوان در جوامع و اجتماعات خود احساس می‌کنند که از این عرصه‌ها، طرد شده و به حاشیه رانده شده‌اند. هرچند تعامل رسمی و غیررسمی سیاسی را می‌توان مشارکت سیاسی دانست و این هر دو امر، برای یک دموکراسی پایه‌دار، موثر و حیاتی به شمار می‌رود ولی شواهد قوی وجود دارد که ثابت می‌کند میزان مشارکت جوانان در روند رسمی سیاسی در مقایسه با شهروندان مسن در افغانستان بسیار کم رنگ است. این امر نماینده‌گی نظام سیاسی را به چالش کشیده و منجر به محرومیت جوانان از حقوق اساسی شان می‌شود (*Peace building & sustaining peace, UN, 2018*). ناگفته پیداست که تمام این داده‌ها و تحلیل‌ها به قبل از استقرار نظام طالبان در افغانستان برمی‌گردد. بدیهی است پس از این تغییر رژیم در افغانستان، حتی در مورد این اندک شرایط رو به بهبود نیز باید به دیده تردید نگریست و چشم به راه آینده و تصمیمات خط‌مشی‌گذاران افغانستان در نظام جدید ماند.

میسرا در ارتباط حفاظت منابع طبیعی و دست‌یابی به توسعه پایدار؛ به اهمیت نقش زنان روستایی می‌پردازد (*Azkiya & Imani, 2008*). وی اعتقاد دارد که افزون بر توجه بر فقرزدایی، پرداختن به توسعه زنان از عناصر اصلی دستیابی به توسعه پایدار است. بنابراین برای رسیدن به توسعه روستایی باید شرایط را در زمینه مشارکت آنان در تصمیم‌گیری در سطوح محلی، ایجاد نهادها و انجمن‌های روستایی و فعالیت‌های اجتماعی مورد توجه داد (*European Commission, 2000*).

محققان در رابطه با اهمیت سرمایه‌های اجتماعی و انسانی به نقش نگرش‌ها و ارزش‌های سیاسی و ویژگی‌های شخصیتی اشاره کرده‌اند (*Bakers, 2005*). تشکیل سازمان‌های محلی و عمرانی تحت سیطره دولت، چون خانه انصاف تعاونی‌های روستایی، ترویج بهداشت، خانه فرهنگ و نیز ورود سپاهیان دانش، و مواردی دیگری ترویج الگوی مشارکت هدایت شده و از بالا و از بیرون بود، در حالی که مشارکت فرایندی نیست که آن را از بیرون تعیین کرد بلکه باید از طریق باز بینی‌های جمعی و منظم و کنش‌های مردم به‌وجود آورد. بدیهی است

آن نوع مشارکتی که از بیرون ایجاد می‌شود، صرفاً نوعی مشارکت تحمیلی است که هدایت آن از طریق نیروی بیرونی است (Barky, 1996: 97).

گودل (۱۹۸۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که مشارکت فرآیند عمومی، اجتماعی، چندگانه، یکپارچه، چند بعدی و چند فرهنگی است که هدف آن کشاندن همه مردم به ایفای نقش در همه مراحل توسعه است (Gödel, 1986: 37). مشارکت نیازمند توسعه شهری است، طرح‌های برنامه‌ریزی‌های مشارکتی در جوامع شهری، سبب ارتقاء کیفی جوامع شهری و تمایل به توسعه‌ی خود جوش از قلب جامعه می‌گردد. مشارکت یک مفهومی ذاتی در جوامع بشری است که برای پایداری آن نیاز به برنامه‌ریزی از پایین به بالا و ارتباط میان همه شاخص‌های موجود در این زمینه وجود دارد (Wang Xiao Jun et al., 2008:68).

هاگیس (۱۹۸۸) در پژوهش خود نتیجه‌گیری می‌کند که اصولاً نحوه‌ی برخورد دولتها با مسئله‌ی مشارکت در قالب سیاستها و راهبردهای توسعه‌ای و نیز نگاهی که به توده‌ها دارند و مشروعیتی تحقق مشارکت وابستگی مهمی با گرایشهای حکومت دارد و وابسته به تقویت قانونی، سیاسی و دسترسی به منابع چون زمین، سرمایه، اطلاعات و مهارت است (Hughes, 1988: 88).

یافته‌های پژوهش شانل (۲۰۱۲) بیانگر آن است که برای ترغیب افراد به مشارکت اجتماعی ومدنی تنها وجود اعتماد درون گروهی کافی نیست و می‌بایست اعتماد تعمیم یافته در بطن جامعه افزایش یابد که در نهایت موجب مشارکت مدنی در مسیر توسعه شهری می‌شود (Sanel, 2012: 99). کما لیون (۲۰۱۱) در منطقه ساسکاچوان به بررسی رابطه اعتماد و مشارکت مدنی پرداخته، یافته‌های پژوهش وی بیانگر آن است که در سطح فردی اعتماد درون گروهی با مشارکت اجتماعی دارای همبستگی است (Kamal ion, 2011: 88).

مدل مفهومی پژوهش

با توجه به آنچه بیان شد پژوهش حاضر با استفاده از نتایج مطالعات دیگران وهمچنین الگوهای ارائه شده در مورد مشارکت و ابعاد آن و راهکارهای ارتقاء مشارکت عمومی در خط-مشی‌گذاری در شهرداری تالقان استان تخار افغانستان اقدام به ارائه مدل نموده است. در

ادامه به توضیح مدل مفهومی پژوهش و ابعاد و مولفه‌های آن با استناد به دلایل نقلی (ادبیات پژوهش) و عقلی (استدلال‌های محققان) پرداخته می‌شود.

الف) مشارکت سیاسی و مولفه‌های آن: مشارکت سیاسی، به معنای فرصت پرداختن شمار زیادی از شهروندان به امور سیاسی، از شرط‌های لازم دموکراسی است (Lipst, 2004: 124). طبق تعریف دائره المعارف بین‌المللی علوم اجتماعی، مشارکت سیاسی را چنین تعریف نموده است. "مشارکت سیاسی فعالیت داوطلبانه اعضای جامعه در انتخاب رهبران و شرکت مستقیم و غیر مستقیم در سیاست‌گذاری عمومی است (Ibrahimi, 2004). در ادامه در معرفی مولفه‌های بعد مشارکت سیاسی به نظر اندیشمندان استناد می‌شود.

۱) آگاهی سیاسی: در نظریه‌های جامعه‌شناختی مجموعه وسیعی از دیدگاه‌ها در مورد آگاهی سیاسی مطرح شده است. نظریه پدیدار شناسی، به مسئله آگاهی پرداخته و از افکار فیلسوفانی از قبیل هوسرل^۱، برکسون^۲، مولوپنتی^۳، برگر^۴، ولوکمان^۵، سرچشمه می‌گیرد. برگرو ولوکمان (Bar go & Lokman, 2018) براساسی نظریه آلموند، بیان می‌کنند هر فرهنگ سیاسی شامل نوعی جهت‌گیری شناختی است که مربوط به شناخت و دانسته‌های مردم از امور مختلف نظام سیاسی است. بنابراین آگاهی سیاسی یکی از اجزای تشکیل‌دهنده هر فرهنگ سیاسی است (Almond, 1998:51). ۲) اعتماد سیاسی: در این مولفه به نظریه‌ی رابرت دال (Dhqani & Ghafari, 2005: 71) و به مدله‌ای برخی محققان اشاره شده است (Fokuyama, 1995: 357; Zutomka, 2007: 80-82; Bretzer, 2002: 7).

۳) توزیع عادلانه قدرت: اولسن بر این باور است که احساس بی‌قدرتی (توزیع نا عادلانه قدرت) در افراد موجب کاهش فعالیت‌های مشارکتی می‌شود. با اذعان به این نظر اولسن می‌توان گفت که هرچه افراد احساسی ناتوانی بیشتر داشته باشند و تصور کنند که توانایی کنترل محیط خود را ندارند کمتر در فعالیت‌های اجتماعی مشارکت خواهند کرد (Alavi, 2005: 47; Dhqani & Ghafari, 2005: 74).

۴) رفع تبعیضات جنسیتی: در ارتباط به این مولفه شاه‌لود و آزاده تحقیقی انجام داده‌اند (Shaloud, 2003: 211; Azada, 2010: 14). با توجه به مطالب فوق فرضیه نخست پژوهش

به صورت زیر تدوین شد:

فرضیه اول: راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های سیاسی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور موثر است.

ب) مشارکت اجتماعی و مولفه‌های آن: مشارکت اجتماعی، در معنای وسیع، در برگیرنده‌ی انواع کنش‌های فردی و گروهی به منظوری دخالت در تعیین سرنوشت خود و جامعه و تأثیر نهادن برفرایندهای تصمیم‌گیری در باره‌ی امور عمومی است (Rezai, 1996: 54). مشارکت اجتماعی، فرایندی است که مبتنی بر حضور آگاهانه و فعال فرد، به عنوان عضو جامعه در صحنه‌های اجتماعی و ایفای نقش یا نقش‌های اجتماعی که به وی محول می‌شود و در قالب رفتارهای فرهنگی، سیاسی و اقتصادی بروز می‌کند (Kurdi, 2006: 70). در ادامه به معرفی مولفه‌های مشارکت اجتماعی در پژوهش حاضر با استناد به نظر صاحب‌نظران پرداخته می‌شود:

۱) انسجام اجتماعی: از نظر دورکیم، انسجام اجتماعی بیشتر سبب مراودات اجتماعی می‌شود. وی بر این باور است که هر جا که این همبستگی قوی‌تر باشد بر میزان روابط متقابل میان افراد می‌افزاید و بر عکس، هر چه میزان همبستگی کمتر باشد از تنوع روابط و برخورد‌های میان افراد جامعه کاسته می‌شود (Tanhai, 1995:133; Kowhi,44; Tavassoli, 2003: 74).

۲) اعتماد اجتماعی: اینگلهارت، راجرز و دال در پژوهش خود به این مولفه پرداخته‌اند (Dhqani & Ghafari, 2005:73). همچنین اینگلهار نیز رابطه میان مشارکت و اعتماد را مورد توجه قرار داده است، وی بر این باور است که اعتماد متقابل از عوامل مؤثر بر مشارکت است؛ چون به واسطه‌ی اعتماد، رفتارها پیش‌بینی می‌گردد و در نتیجه، حوزه کنش و تصمیم‌گیری ارتقاء می‌یابد (Dhqani & Ghafari, 2005:85). به عقیده پاتنام آنچه که با عث افزایش مشارکت می‌شود، اعتماد است که در قالب همکاری‌های تعاونی و اجتماعی ایجاد می‌شود. به هر اندازه که سطح اعتماد در جامعه بالاتر باشد، احتمال همکاری بیشتر است. از طرف دیگر همکاری نیز متقابلاً اعتماد ایجاد می‌کند و اعتماد نیز از عناصر تقویت همکاری محسوب می‌شود (Haman, 2013).

۳) احساسی تعلق اجتماعی: برخی از محققان نیز این بعد را در بحث مشارکت اجتماعی مد نظر قرار داده‌اند (Safai poor & Zahra, 2017). به عقیده برخی از صاحب‌نظران،

احساس تعلق اجتماعی را می‌توان به عنوان یک کاتالیزور برای مشارکت اجتماعی و مشارکت در جامعه در نظر گرفت؛ به عنوان نمونه، چاوز و ندرسمن^۱، دیوبد سون و کاتر^۲، (۱۹۸۶)، پرکینز و همکاران^۳، (۱۹۹۰)، و هاگی و همکاران^۴، (۱۹۹۹)، بر این باور هستند که مشارکت در جامعه به جوانان فرصت بسط روابط اجتماعی را با افرادی غیر از خانواده و همسالان را در موقعیت‌های مختلف اجتماعی می‌دهد و به آن‌ها کمک می‌کند تا اینکه درک درستی نسبت به خود و دیگران بیابند و از این طریق، هویت اجتماعی خود را تقویت کنند (Nikkhwa & Ahmadi, 2017).

۴) مسئولیت‌پذیری اجتماعی: مقدس جعفری و کریمی (۲۰۱۴) به بررسی تأثیر این مولفه در مشارکت پرداخته‌اند (Nik khow & Ahmadi, 2018: 96). باتوجه به مطالب فوق الذکر فرضیه دوم پژوهش به صورت زیر مطرح می‌گردد.

فرضیه دوم: راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های اجتماعی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور موثر است.

ج) مشارکت فرهنگی و مولفه‌های آن: به طوری کلی، مشارکت فرهنگی به معنای شرکت داوطلبانه، ارادای و آگاهانه افراد، گروه‌ها و سازمان‌های تشکیل‌دهنده‌ی یک جامعه در ابعاد مختلف زندگی آن جامعه جهت گسترش توسعه‌ی پایدار، متوازن و همه‌جانبه‌ی حیات فرهنگی جامعه است (Kawsari et al., 2000: 22). مشارکت و مخصوصاً مشارکت در حوزه و فعالیت‌های فرهنگی، نقش مستقیمی در توسعه فرهنگی جوامع ایفاء می‌کند. تعداد زیادی از سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان حوزه‌ی فرهنگ به منزله‌ی محور مستقیم به آن توجه کرده‌اند. افراد، گروه‌ها و سازمان‌های یک جامعه در ابعاد مختلف زندگی اجتماعی برای گسترش توسعه پایدار، همه‌جانبه و متوازن حیات فرهنگی آن جامعه نقش حیاتی ایفا می‌کنند. با استناد به مدل انگلهارت (Engelhard, 2000: 22) در ادامه به معرفی ابعاد و مولفه‌های مشارکت فرهنگی پرداخته می‌شود.

۱) سرمایه فرهنگی: بوردیو، نظریه پرداز فرانسوی، در کتاب باز تولید فرهنگی و باز تولید اجتماعی، سرمایه فرهنگی را شامل استعداد زبانی (لهجه، دستور زبان، و تن صدا با لحن)، فرهنگ پیش از دانشگاه، دانش رسمی و فرهنگ عمومی و نیز مدارک تحصیلی می‌داند (Lamonat & Lareau, 1998: 105). ۲) رسانه های اجتماعی: مارک پاستر، نظریه‌پرداز

آمریکای، با تأکید بر دیدگاه‌های ژان بودر یار بیان می‌دارد که عصر پسا مدرن از جوامع پیشین خود به سبب چیزی که او "شکل اطلاعات" می‌نامد، برجسته شده‌است؛ در واقع، گسترش فناوری‌های اطلاعات و رسانه‌های الکترونیک، تأثیرات عمیقی بر شیوه‌ی زندگی و اندیشیدن ما در باره‌ی خود و پیرامون‌مان برجا گذاشته و شبکه‌ی روابط اجتماعی ما را بهبود بخشیده است؛ زیرا این گسترش، شبکه روابط اجتماعی و مبادله‌ی نمادین را دگرگون می‌کند (Webster, 2011: 470). ۳) مشارکت در حوزه کتاب و نشریات: یونسکو به هشت بعد از ابعاد مشارکت فرهنگی پرداخته است که یکی آن‌ها مشارکت در حوزه کتاب و نشریات است (Harooni et al., 2018). با توجه به مطالب فوق الذکر فرضیه سوم پژوهش به صورت زیر مطرح می‌گردد.

فرضیه سوم: راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های فرهنگی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور موثر است.

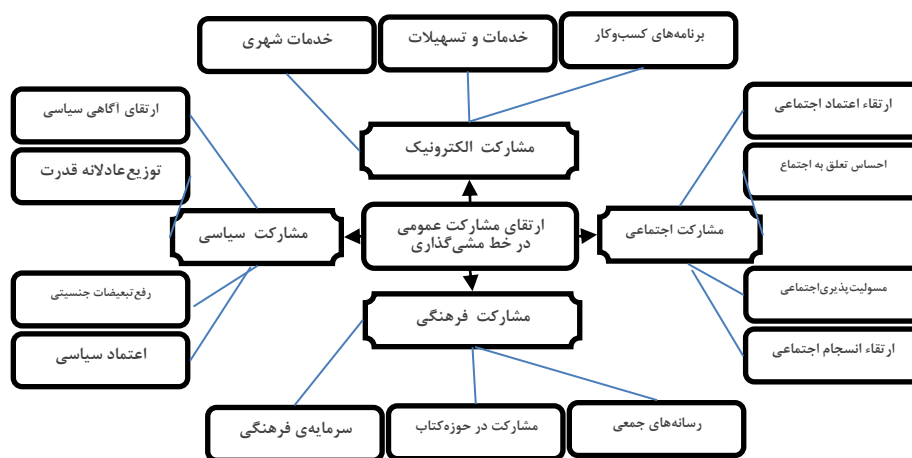
۵) مشارکت الکترونیک و مولفه‌های آن: مشارکت الکترونیک، واژه پذیرفته شده عامی است که اشاره دارد به «مشارکت ICT^۱ محور در فرایندهای دولتی و حکومت‌داری». این فرایندها می‌تواند مربوط به امور اداری، ارائه خدمات، تصمیم‌سازی یا سیاست‌گذاری باشند. از اینرو مشارکت الکترونیکی ارتباط نزدیکی با مشارکت الکترونیکی در حکومت‌داری و دولت الکترونیک دارد. نیاز به این واژه زمانی نمود بیشتری پیدا کرده است که در توسعه‌ی دولت الکترونیکی، ارزش‌ها و منافع شهروندی کمتر از ارزش‌ها و منافع ارائه دهندگان خدمات، مورد توجه قرار گرفته‌اند و نیاز به ایجاد تمایز بین نقش شهروند و مشتری علنی‌تر شده‌است. تعریف دقیق‌تر از مشارکت الکترونیکی عبارت است از: استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای گسترش و تعمیق مشارکت سیاسی از طریق توانمندسازی شهروندان برای برقراری ارتباطات بیشتر با یکدیگر از یکسو و برقراری ارتباط با نمایندگان منتخب خود از سوی دیگر (Mohammad poor et al., 2010). در ادامه برای ابعاد مشارکت الکترونیک به دیدگاه‌های صاحب‌نظران استناد می‌گردد. خدمات و تسهیلات (Pochani poor et al., 2010)؛ اطلاعات شهر (Mohammad poor et al., 2010)؛ و برنامه‌های کسب

وکار (Pochani poor et al., 2010). باتوجه به مطالب فوق الذکر فرضیه چهارم پژوهش مطابق زیر مطرح می‌گردد.

فرضیه چهارم: راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های فناوری بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور موثر است.

اکنون با توجه به مطالب فوق و فرضیات پژوهش که در سطور فوق بر اساس مبانی نظری بیان گردید؛ مدل مفهومی پژوهش مطابق شکل ۲ ارایه می‌گردد.

شکل شماره ۲: مدل مفهومی پژوهش

روش شناسایی پژوهش

روش تحقیق در پژوهش حاضر توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش کارکنان و مدیران شهرداری تالقان استان تخار افغانستان و اساتید دانشگاه تخار افغانستان بوده است. حجم جامعه در این پژوهش ۲۵۰ بود که برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران در سطح اطمینان ۰/۹۵ و $p=q=0/5$ و مقدار خطای ۰/۰۵ استفاده گردید. با توجه به این، حجم نمونه ۱۵۲ نفر محاسبه شد. سپس داده‌های مورد نظر از طریق پرسش‌نامه آنلاین و بصورت قضاوتی (با توجه به ماهیت تخصصی سوالات پرسش‌نامه) جمع‌آوری گردید. روش جمع‌آوری اطلاعات در فاز تدوین مدل و ساخت فرضیات بر اساس

مطالعات کتابخانه‌ای بود، بدین ترتیب که با مراجعه به مقالات و سایت‌های معتبر علمی، کتب، نشریات و دیگر اسناد مرتبط و استفاده از نظرات چند تن از خبرگان موضوع، مدل مفهومی پژوهش تدوین شد. سپس به منظور آزمون مدل اطلاعات بخش تجربی این پژوهش از طریق توزیع پرسش‌نامه، جمع‌آوری شد، بنابراین ابزار مورد استفاده در این فاز از تحقیق (آزمون مدل) پرسش‌نامه بوده است. برای اطمینان از روایی تحقیق، پرسشنامه‌ی تنظیم شده و گویه‌های آن به تایید چند تن از خبرگان موضوع رسید. همچنین برای بررسی پایایی، سوال‌های پرسش‌نامه‌ی طراحی شده، از آلفای کرونباخ استفاده شده است که میزان آلفا برای کل پرسش‌نامه و هر یک از چهار مفهوم اصلی آن (مشارکت الکترونیک، مشارکت سیاسی، مشارکت فرهنگی و مشارکت اجتماعی) بالاتر از ۹۶ در صد بود که از این جهت مورد قبول می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

بر اساسی نتایج آمار توصیفی یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که از میان ۱۵۲ نفر حجم نمونه آماری، ۱۱۶ نفر را مردان و ۳۶ آن را زنان تشکیل می‌دادند. به لحاظ سنی اکثریت پاسخ‌دهندگان (۴۵/۴٪) در رده سنی ۳۰ تا ۴۰ سال و همچنین ۵/۹٪ از پاسخ‌دهندگان کمتر از ۳۰ سال، ۲۶/۳٪ بین ۴۰ تا ۵۰ سال و ۲۲/۴٪ افراد بیشتر از ۵۰ سال سن داشته‌اند. از نظری سطح تحصیلات نتایج نشان می‌دهد که ۸۶ نفر از افراد دارای تحصیلات لیسانس و ۶۲ نفر دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر هستند که این مطلب نشان‌دهنده تحصیلات نسبتاً بالا در پاسخ‌دهندگان است. به لحاظ سابقه خدمت، ۷٪ پاسخ‌دهندگان سابقه خدمت کمتر از ۵ سال، ۲۳٪ بین ۵ تا ۱۰ سال، ۲۵٪ بین ۱۰ تا ۱۵ سال، ۲۷٪ بین ۱۵ تا ۲۰ سال و ۲۴٪ بیش از ۲۰ سال داشته‌اند؛ که بیشترین درصد مربوط به سابقه خدمت بین ۱۵ تا ۲۰ سال و کمترین درصد مربوط به افراد با سابقه خدمت کمتر از ۵ سال بوده است. در نهایت بر اساس سمت سازمانی ۲۳٪ پاسخ‌دهندگان مدیر ارشد و ۷۷٪ درصد مدیر عملیاتی می‌باشند. نتایج آمار استنباطی نشان می‌دهد که در تمامی موارد یاد شده سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ گزارش شده است که این نشان می‌دهد که تمامی شاخص‌های استخراج شده از عوامل ارتقاء مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری است. علاوه بر سطح معناداری شاخص آماره تی نیز از مقدار ۱/۹۶ بیشتر بوده که این

موضوع نیز دلیلی دیگر بر تایید تاثیر شاخص‌ها بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی گذاری از نگاه و منظر پاسخ‌گویان است.

آزمون فرضیات

فرضیه اول: راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های سیاسی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است.

در جدول شماره ۱ مقادیر سطح معنی‌داری، آماره تی و ... مربوط به متغیر مشارکت سیاسی آمده است. همانطور که در جدول مشخص است میانگین داده‌های مربوط به بعد مشارکت سیاسی ۳/۳۵۵۲۶ می‌باشد و آماره t ۷۰/۹ است. از طرفی مقدار Sig. (2-tailed) ۰/۵ بزرگتر از ۰/۱ است که این نشان‌دهنده رد فرضیه صفر می‌باشد. به عبارتی می‌توان گفت که فرضیه نخست تحقیق حاضر تایید می‌شود که یعنی به اعتقاد پاسخ‌دهندگان راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های سیاسی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است.

جدول شماره ۱: بررسی مشارکت سیاسی با آزمون تی

متغیر	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t
مشارکت سیاسی	۳/۳۵۵۲۶	۰/۰۰۰	۱۵۱	۷۰/۹۶۰

فرضیه دوم: راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های اجتماعی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است.

در جدول شماره ۲ مقادیر سطح معنی‌داری، آماره تی و ... مربوط به متغیر مشارکت اجتماعی آمده است. همانطور که در جدول مشخص است میانگین داده‌های مربوط به بعد مشارکت اجتماعی ۳/۲۱ می‌باشد و آماره t ۵۱/۹ است. از طرفی مقدار Sig. (2-tailed) ۰/۵ بزرگتر از ۰/۱ است که این نشان‌دهنده رد فرضیه صفر می‌باشد. به عبارتی می‌توان گفت که فرضیه تحقیق حاضر تایید می‌شود که یعنی به اعتقاد پاسخ‌دهندگان راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های اجتماعی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است.

جدول شماره ۲: بررسی مشارکت اجتماعی با آزمون تی

متغیر	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t
مشارکت اجتماعی	۳/۲۱۰۵۳	۰/۰۰۰	۱۵۱	۵۳/۹۳۶

فرضیه سوم: راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های فرهنگی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است.

در جدول شماره ۳ مقادیر سطح معنی‌داری، آماره تی و ... مربوط به متغیر مشارکت فرهنگی آمده است. همانطور که در جدول مشخص است میانگین داده‌های مربوط به بعد مشارکت فرهنگی ۳.۱۹ می‌باشد و آماره t ۷۹.۸ است. از طرفی مقدار (2-tailed) Sig. ۰.۵٪ بزرگتر از ۰.۱٪ است که این نشان‌دهنده رد فرضیه صفر می‌باشد. به عبارتی می‌توان گفت که فرضیه تحقیق حاضر تایید می‌شود که یعنی به اعتقاد پاسخ‌دهنده‌گان راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های فرهنگی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است.

جدول شماره ۳: بررسی مشارکت فرهنگی با آزمون تی

متغیر	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t
مشارکت فرهنگی	۳/۱۹۸۴۶	۰/۰۰۰	۱۵۱	۷۹/۸۸۸

فرضیه چهارم: راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های الکترونیک بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است.

در جدول شماره ۴ مقادیر سطح معنی‌داری، آماره تی و ... مربوط به متغیر مشارکت الکترونیک آمده است. همانطور که در جدول مشخص است میانگین داده‌های مربوط به بعد مشارکت الکترونیک ۳.۲ می‌باشد و آماره t ۶۱.۲ است. از طرفی مقدار (2-tailed) Sig. ۰.۵٪ بزرگتر از ۰.۱٪ است که این نشان‌دهنده رد فرضیه صفر می‌باشد. به عبارتی می‌توان گفت که فرضیه تحقیق حاضر تایید می‌شود که یعنی به اعتقاد پاسخ‌دهنده‌گان راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های فناوری (الکترونیک) بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است.

جدول شماره ۴: بررسی مشارکت الکترونیک با آزمون تی

متغیر	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t
مشارکت الکترونیک	۳/۲۲۴	۰/۰۰۰	۱۵۱	۶۱/۲۲۵

تعیین اولویت راهکارها

پس از آزمون مدل پژوهش و ابعاد چهارگانه آن (یعنی مشارکت الکترونیک، مشارکت سیاسی، مشارکت فرهنگی و مشارکت اجتماعی) و اطمینان از تاثیر هر یک از این مفاهیم بر ارتقای مشارکت از منظر پاسخگویان، به منظور اولویت‌بندی راهکارهای ارائه شده جهت ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور، با استفاده از آزمون فریدمن، شاخص‌های هر یک از ابعاد چهارگانه مدل رتبه‌بندی شد که در ادامه نتایج این رتبه‌بندی برای ابعاد و شاخص‌های هر یک از چهار متغیر اصلی در جدول شماره ۵ آمده است. ضمناً خاطر نشان می‌گردد به منظور گزارش نحوه‌ی شناسایی این شاخص‌ها در فاز نخست پژوهش، منابع مورد استناد برای هر یک از شاخص‌ها در جداول ذکر شده است.

جدول شماره ۵: تعیین اولویت راهکارها (مطالعات پژوهشگر)

منابع	ابعاد	شاخص‌ها	رتبه اولویت
مطالعات پژوهشگر	ارتقای آگاهی سیاسی	برگزاری جلسات در شهرداری تالقان توسط مدیران برای افزایش آگاهی سیاسی	۷
احمدی و همکاران (۲۰۱۵) دوردی و آب چر (۲۰۱۸)		برگزاری کارگاه‌های آموزشی در شهرداری تالقان برای افزایش آگاهی سیاسی	
قلی پور و همکاران (۲۰۱۹)		اولویت دادن به آگاهی سیاسی کارمندان در شهرداری تالقان	
مطالعات پژوهشگر		مشارکت دادن کارمندان/ شهروندان با معلومات سیاسی در شهرداری تالقان	
معمارزاده و همکاران (۲۰۱۲)		مشارکت دادن کارکنان و شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها با هرگرایشی در شهرداری تالقان.	
قلی پور و همکاران (۲۰۱۸) احمدی و همکاران (۲۰۱۴) دوردی و آب چر (۲۰۱۸)	توزیع عادلانه قدرت	توزیع سمت‌های سازمانی بر اساس سابقه و صلاحیت کارمندان	۶
معمارزاده و همکاران (۲۰۱۲)		توزیع سمت‌های سازمانی بر اساسی تحصیلات در شهرداری تالقان.	
		توزیع قدرت به صورت عادلانه در شهرداری تالقان.	

قلی پور و همکاران (۲۰۱۹)	مطالعات پژوهشگر	مشارکت دادن همه افراد در تصمیم‌گیری‌ها	۵	
مطالعات پژوهشگر				شانس یکسان کارمندان/ شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها با سمت‌ها و قدرت‌های متفاوت.
احمدی و همکاران (۲۰۱۵)				توزیع سمت‌ها بر اساس صلاحیت‌ها و تحصیلات و نه بر اساس جنسیت.
دوردی و آب چر (۲۰۱۸)				دستیابی بانوان به سمت‌های بالا در شهرداری تالقان.
معمارزاده و همکاران (۲۰۱۷)	مطالعات پژوهشگر	امکان مشارکت تمام جنسیت‌ها در تصمیم‌گیری‌ها در شهرداری.	۱۳	
قلی پور و همکاران (۲۰۱۸)		وجود شانس یکسان افراد با جنسیت‌های مختلف در تصمیم‌گیری‌ها.		
مطالعات پژوهشگر		شانس یکسان افراد با گرایش‌های مختلف در شهرداری برای ارتقا		
مطالعات پژوهشگر	مطالعات پژوهشگر	امکان مشارکت، گرایش‌های مختلف در تصمیم‌گیری‌ها در شهرداری.	۴	
معمارزاده و همکاران (۲۰۱۲)		افزایش مشارکت کارکنان/ شهروندان برای ارتقای اعتماد اجتماعی در تصمیم‌گیری‌ها.		
قلی پور و همکاران (۲۰۱۸)	مشارکت اجتماعی	مساعده نمودن زمینه خلاقیت و نوآوری کارکنان/ شهروندان برای ارتقای اعتماد اجتماعی.	۹	
پور عزت و همکاران (۲۰۱۷)		تمایل داشتن شهرداری به پاداش در نظر گرفتن برای کارکنانی که در ارتقای اعتماد اجتماعی نوآوری داشته باشند.		
قلی پور و همکاران (۲۰۱۸)		امکان نوآوری و خلاقیت داشتن شوراهای و شورای یاری‌های محله برای ارتقای اعتماد اجتماعی.		
دنه‌ارت (۲۰۱۴)		تمایل کارکنان/ شهروندان به داشتن نوآوری و خلاقیت برای ارتقای احساس تعلق اجتماعی.		
اکرامی و همکاران (۲۰۱۱)		پاداش در نظر گرفتن شهرداری برای کارکنانی که در ارتقای احساس تعلق اجتماعی نوآوری داشته باشند.		
مطالعات پژوهشگر		امکان خلاقیت و نوآوری داشتن شوراها و شورای یاری‌های محله برای ارتقای احساس تعلق اجتماعی.		
حسینی و همکاران (۲۰۱۶)		مشارکت کارکنان/ شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهرداری برای ارتقا انسجام اجتماعی.		۲
مطالعات پژوهشگر		تمایل کارکنان/ شهروندان به داشتن خلاقیت و نوآوری برای ارتقای انسجام اجتماعی.		
احمدی و همکاران (۲۰۱۷)		امکان پاداش در نظر گرفتن شهرداری برای کارکنانی که در ارتقای انسجام اجتماعی نوآوری داشته باشند.		
معمارزاده و همکاران (۲۰۱۸)		خلاقیت شوراها و شورای یاری‌های محله برای انسجام اجتماعی		
قلی پور و همکاران (۲۰۱۸)	مطالعات پژوهشگر	مسئولیت‌پذیر نمودن تمامی کارکنان نسبت به تصمیماتشان در شهرداری.	۳	
مطالعات پژوهشگر				به وجه احسن انجام دادن مسئولیت‌ها توسط هر شخص در
معمارزاده و همکاران (۲۰۱۵)				
مطالعات پژوهشگر	مطالعات پژوهشگر	مسئولیت‌پذیر نمودن تمامی کارکنان نسبت به تصمیماتشان در شهرداری.	۳	
معمارزاده و همکاران (۲۰۱۵)				
حسینی و همکاران (۲۰۱۷)	مطالعات پژوهشگر	به وجه احسن انجام دادن مسئولیت‌ها توسط هر شخص در	۳	
حسینی و همکاران (۲۰۱۷)				

			شهرداری.		
			در نظر گرفتن پاداش از طرف شهرداری بابت درست انجام دادن کارها.	۱۱	
پورعزت و همکاران (۲۰۱۷) رحیمی کلور (۲۰۱۹)	مشارکت فرهنگی	رسانه های جمعی	استفاده از ظرفیت رسانه‌های جمعی جهت مشارکت مردم در تصمیم‌گیری‌های شهرداری.	۱	
مطالعات پژوهشگر			مساعده نمودن زمینه‌ی استفاده از فضای مجازی در تصمیم‌گیری‌ها در شهرداری.		
پورعزت و همکاران (۱۳۹۶) رحیمی کلور (۲۰۱۷)		سرمايه فرهنگي	استفاده از کارکنان/شهروندان متخصص برای تصمیم‌گیری‌های فرهنگی در شهرداری	۱۲	
اسدی و همکاران (۲۰۱۷)			استفاده از کارگاه‌های فرهنگی متفاوت برای ارتقا سطح فرهنگی کارکنان/شهروندان در شهرداری.		
مطالعات پژوهشگر			در نظر گرفتن برنامه‌های فرهنگی برای کارکنان/شهروندان در شهرداری‌ها		
مطالعات پژوهشگر		مشارکت در نشریات کتاب	چاپ سالیانه‌ی کتب در زمینه‌های مختلف برای افزایش فرهنگ مشارکت	۱۴	
ایمانی و قدرتی (۲۰۱۶)			چاپ و توزیع نشریات ثابتی به صورت ماهانه و هفتگی		
ایمانی و قدرتی (۲۰۱۸)		مشارکت الکترونیک	خدمات تسهيلات	استفاده از خدمات و تسهیلات الکترونیکی برای تصمیم‌گیری‌ها در شهرداری.	۳
ایمانی و قدرتی (۲۰۱۶)				تمایل شور اها و شورا یاری های محله در استفاده از خدمات و تسهیلات الکترونیکی برای شرکت در تصمیم‌گیری‌های شهرداری.	
ایمانی و قدرتی (۲۰۱۶)		اطلاعات شهري	اطلاعات	استفاده از اطلاعات شهری الکترونیک برای تصمیم‌گیری‌ها.	۸
ایمانی و قدرتی (۲۰۱۶)	استفاده از زیر ساخت‌های فناوری و اطلاعات و ارتباطات در شهرداری برای تصمیم‌گیری‌ها.				
مطالعات پژوهشگر	برنامه های کسب و کار	کسب و کار	حمایت دولت از کسب و کاری الکترونیک.	۱۰	
ایمانی و قدرتی (۲۰۱۷)			استفاده از کسب و کارهای الکترونیک برای مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها.		
ایمانی و قدرتی (۲۰۱۶)			سیاست‌ها حمایتی دولت در مورد کسب و کار الکترونیک.		

بحث و نتیجه گیری

در شرایط کنونی تنها راه برای بقاء و توسعه کشورها و دموکراتیک شدن جامعه، لزوم مشارکت مردم در سیاست‌گذاری‌ها و ارزش گذاشتن به نظریات شهروندان است. بنابراین حاکمان و خط‌مشی‌گذاران می‌بایست نقش شهروندان را در تصمیم‌هایی که سرنوشت آنها

را رقم می‌زند نادیده نگرفته و آنها را در تصمیم‌گیری‌های سازنده، سهیم سازند تا در جامعه اصل برابری و اصل عدالت اجتماعی تحقق پیدا کند.

هدف اصلی این پژوهش شناسایی و اولویت‌بندی راهکارهای ارتقاء مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور در شهرداری تالقان استان تخار افغانستان بود. برای این منظور پژوهش در دو فاز انجام گرفت، در فاز نخست با استفاده از ادبیات پژوهش، فرضیات تحقیق تدوین و مدل مفهومی پژوهش مطابق شکل ۲ احصا گردید. بر این اساس با استناد به رویکردهای اجتماع محور چهار بعد مشارکت سیاسی، مشارکت فرهنگی، مشارکت اجتماعی و مشارکت الکترونیک به عنوان مفاهیم اصلی پژوهش شناسایی و ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های هر یک از این محورهای چهارگانه (شکل ۲ و جدول ۷) شناسایی و بر مبنای آن پرسش‌نامه پژوهش تدوین، به صورت الکترونیکی در بین مدیران و کارشناسان شهرداری تخار و اساتید دانشگاه تخار، توزیع و بر مبنای داده‌های گردآوری شده مدل تحقیق آزمون شد.

بر مبنای یافته‌های پژوهش هر چهار فرضیه اصلی تحقیق تایید شد. این بدان معنا بود که از منظر پاسخ‌گویان راهکارهای شناسایی شده مبتنی بر ظرفیت‌های مشارکت الکترونیک با میانگین ۳.۲۲۴ و راهکارهای شناسایی شده مبتنی بر ظرفیت‌های سیاسی با میانگین ۳.۳۵۵۲ و راهکارهای شناسایی شده مبتنی بر ظرفیت‌های اجتماعی با میانگین ۳.۲۱۰۵ و راهکارهای شناسایی شده مبتنی بر ظرفیت‌های فرهنگی با میانگین ۳.۱۹۸۴ (هر چهار بعد) بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر است. این راهکارهای چهارگانه با تفصیل در جدول شماره ۷ بیان شده و اولویت بندی نیز گردیده است.

قیاس یافته‌های این پژوهش با پیشینه نشان می‌دهد که یافته‌های فرضیه نخست مبنی بر باور پاسخ‌دهنده‌گان مبنی بر اینکه راهکارهای مبتنی بر ظرفیت‌های سیاسی بر ارتقای مشارکت عمومی در خط‌مشی‌گذاری با رویکرد اجتماع محور مؤثر بوده است؛ با نتایج بعضی تحقیقات (Whitley, 2002; Mazlum Khorasani and Azim Hashemi, 2011; Eitahat 2004 Shirzadi, 2010) همسو است.

همچنین یافته‌های مربوط به بعد مشارکت با یافته‌های پژوهش‌های (Mohseni Tabrizi 1996; Yazdanpanah 2007; Zahedi Vashiani, 2009; Zare Shahabad and Nourian

مشارکت فرهنگی با نتایج یافته‌های پژوهش‌های (Najaf, 2010; Rezaei, 1996; Kurdi 2006 and Ezkia Gaghafari 2001) و بعد (Avrideh and Elmi, 2010; Akbari, 2013; Ganji et al., 2010; Zahed and Rajabi 2008, Dehghani and Ghaffari 2005, Mohseni and Jarollahi 2003 and Saadi and Fanji Bart 2000, Pahlavan 2003, Kernwall) و یافته‌های مربوط به بعد مشارکت الکترونیک با یافته‌های پژوهش‌های (2006, Srinivas 2007 and Mosleh Kia 2008) مطابقت دارد. در پایان با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌گردد که شوراهای محل در سطح تمامی نواحی شهر تالقان جهت بالا بردن میزان مشارکت ایجاد شوند. شهرداری‌ها و دستگاه‌های دولتی ترتیبی اتخاذ نماید که به صورت ماهانه و سالانه مردم را از عملکردشان مطلع سازند. روند استخدام کارمندان بگونه‌ای باشد که تبعیضات جنسیتی، قومی، زبانی، فرهنگی و ... صورت نگرفته و استخدام براساسی تخصص و تجربه باشد و جهت ارتقاء فرهنگ مشارکت در میان مدیران، مسئولان و شهروندان تلاش شود.

منابع

- ابراهیمی، غلام، (۱۳۸۸)، «تأثیر قومیت بر مشارکت سیاسی»، پایان نامه کارشناسی علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه.
- افضلیان اسلامی، موسی و همکاران، (۱۳۹۸)، «بررسی مشارکت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهرستان خواف»، فصلنامه اطلاعات فرهنگی اجتماعی خراسان، ۸.
- الوانی، سید مهدی، (۱۳۹۶)، «تصمیم‌گیری و تعیین خط‌مشی دولت، پژوهش‌شکده تحقیقات و توسعه علوم. توسلی، غلام عباس، (۱۳۸۲)، مشارکت اجتماعی در شرایط جامعه آنو میک، تهران، دانشگاه تهران.
- حسینی، قاسم، (۱۳۸۳)، «بررسی رابطه بیگانگی سیاسی-اجتماعی امنیت ملی»، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۲۶.
- دانش فرد، ک، (۱۳۸۹)، «فرآیند سیاست‌گذاری عمومی»، چاپ اول، شرکت انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- دهقان، علیرضا و غلامرضا، (۱۳۸۴)، «تبیین مشارکت فرهنگی-اجتماعی دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی تهران»، مجله جامعه شناسی ایران، سال ششم، ش. ۱، ص ۶۷-۹۸.
- رضایی، عبدالعلی، (۱۳۸۹)، «مشارکت اجتماعی به عنوان هدف یا ابزار توسعه»، اطلاعات سیاسی-اقتصادی، سال سیزدهم، ص ۱۰۹ و ۱۱۰، صص ۵۴-۶۳.
- صفری، مصطفی، (۱۳۹۶)، «راهبردهای مشارکت مردم در فرآیند سیاسی حاکمیت، موانع و محدودیت‌ها»، همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی اراده، تهران، دانشگاه تهران.

علوی تبار. علی رضا، (۱۳۷۹)، «بررسی الگوی مشارکت شهروندان در امور شهری»، جلد اول (تجارب جهانی ایران)، تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌ها).

قلی پور، رحمت الله؛ آهنگر، ابراهیم، (۲۰۱۹)، «فرایند سیاست گذاری عمومی در ایران، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

کردی، حسین، (۱۳۸۵)، «عوامل مؤثر بر نگرش زنان به مشارکت اجتماعی در استان گلستان»، پیک نور، سال پنجم، ش. ۱، صص ۸۰-۶۹.

موسوی، میرطاهر، (۱۳۸۵)، «تحلیل مشارکت اجتماعی در تهران (رویکردی به فرهنگ دهقانی)»، رفاه اجتماعی. زمستان ۱۳۸۴ شماره ۱۹

نجفی نژاد، ع، (۱۳۸۴)، «تاثیر فرهنگ اجتماعی مشارکت سیاسی زنان ترکمن»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.

نیکخواهی، هدایت الله؛ سادات احمدی، ظهر، (۱۳۹۶)، «بررسی عوامل فرهنگی اجتماعی مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان بندرعباسی»، فصلنامه مطالعات توسعه فرهنگی اجتماعی، دوره ۶، شماره ۱، صفحات ۱۸۴-۱۵۹.

وطن پرست، ابوالفضل و همکاران، (۱۳۹۹). «رویکرد جامعه محور، راهنمای مداخلات ویژه محله‌ای برای تسهیل گران و فعالان برنامه‌های جامعه محور»

References

- Alavi Tabar, A.R. (2000). "A Study of the Pattern of Citizens' Participation in Urban Affairs", Volume One (Global Experiences of Iran), Tehran, Municipalities Organization Publications. (In Persian)
- Almond, G.E, Paul J. (1998). *A Theoretical Framework for the Study of Comparative Politics*, translated by Ali Reza Tayeb, Tehran, Center for Public Education and Management.
- Alvani, S.M. (2017): "Decision Making and Government Policy Making", Research Institute for Research and Development of Sciences. (In Persian)
- Anderson, E. J. (2011). *Public policy making An Introduction seventh Edition*, MA: Wadsworth publishing.
- Anderson, E.J. (1994). *Public policy making: An introduction*, Boston:Houghton. Mifflin Company, 1-34.
- Antonio, G. (2018). *Peace-building and sustaining peace*, General Assembly of Security Council- UN. <https://sdg.iisd.org/news/un-secretary-general-briefs-governments-on-peacebuilding-sustaining-peace>.
- Apathy is boring/Youth Environmental Project, 'Youth-friendly Guide to Intergenerational Decision Making Partnerships', Canada (2004) www.apathyisboring.org/media/pdfs/yfg.pdf.
- Arnstein, Sh.R. (2004)." *A Ladder if citizen participation.*" JAIP, Vol, 35,NO4.

- Ashore, D.Y. (1995). "Political Encyclopedia", Tehran, University of Tehran.
- Azchia, M., Ghafari, Gh.R. (2001). "Study of the relationship between trust and social participation in rural areas of Kashan", *Letter of Social Sciences*, Volume 9, Vol. 17, pp. 30-31. (In Persian)
- Bretzer, Y. N. (2004). "How Can Institutions Better Explain Political Trust than Social Capital Does? University of Gothenburg, Sweden.
- Burkey, S. (1996). "People First a guide to self-reliant rural development, Zed books, London Gödel, -Gtacee. (1986).the Element aty str , Uctures Of Political Life Rural dev Lopment in Pahlavi Iran oxford , New York.
- Cigarettes, Quarterly. (2016). "Report to the US Congress, p.1.
- Danaei Fard, H. Hoseini, S.Y. Fani, A. (2013). "Public policy making Capacity: a clue to development; 1st edition; SAFAR publishing co. (In Persian).
- Daneshfard, K. (2010). "The Process of public policy maki", 1st edition, Islamic Azad University publishing co., Science & Research Branch. (In Persian).
- Desai, V. (1995). "Community Participation and Slum Housing". *A study of Bombay, Sage Publications, India*
- Dehghan, A.R., & Gh.R. (2005). "Explaining the socio-cultural participation of students of medical universities in Tehran", *Iranian Journal of Sociology*, Year 6, Vol. 1, pp. 67-98. (In Persian)
- Dishnica, R. shenasi. (2008). "Building citizen centered policy-making, Global perspectives and practice. Institute per democracy dhe ndermjestim. NO.37, Tirana Abania.
- Ebrahimi, Gh. (2004). "The Impact of Ethnicity on Political Participation", Bachelor Thesis in Political Science, Faculty of Law and Political Science, University of. (In Persian)
- Ebrahimi, Gh. (2004). "The Impact of Ethnicity on Political Participation", Bachelor Thesis in Political Science, Faculty of Law and Political Science, University of Tehran. (In Persian)
- European Commission. (2000). "women active in rural development in European communities". Luxemburg: Blackwell.
- Evans, K. Flores, S. Larson, A. (2019). "Participatory monitoring in forest. Communities to improve grievance, accountability and women's participation, original research, pp.1-20.
- Hassani, Gh. (2004). "the study of the relationship between socio-political alienation of national security", *Social Sciences Quarterly*, No. 26. (In Persian)
- Hughes, A.(1998). "Alternative Forms and Level Of Participation". *.A general in: Popular Participation in planning for basic needs* Edited by Frankly. Lisk Are burly, Cambridge.

- Kami Lon, g. (2011). *"culture and urban planning*, university of McGill Canada, 432p.
- Khoshfar & Gh.R. (2000). *"Study of people's participation in creating, maintaining and expanding social security"*, Tehran, Political-Economic Information Monthly, No. 143-144. (In Persian)
- Kowsari, M. Vanjat Hosseini, M. (2000). *"Cultural Participation"*, Tehran. (In Persian)
- Kuldi, A.R. (2003). *A Study of Citizens' Attitudes Towards Participation in Urban Management*, A Study in 7 th District of Tehran. (In Persian)
- Kurdi, H. (2006). *"Effective factors of women's attitude towards social participation in Golestan province"*, Peyk Noor, fifth year, vol. 1, pp. 80-69. (In Persian)
- Lamont, M., & Lareau, A. (1988). *"Cultural Capital: Allusion", Gaps and Glissandos in Recent Theoretical Developments"*.
- Lipst, S.M. (2004). *"Persian Encyclopedia (Volume 3) Tehran, Specialized Catalog of the Ministry of Foreign Affairs.* (In Persian)
- Millbrae & Gobil. (2007). *Cautious Optimism about Online Politics and Citizenship"*, pp.19-34.
- Mirmousavi, S. (1996). *"Religious Foundations and Participatory Political Culture, Critique and Opinion*, Nos. 3 and 4, Qom. (In Persian)
- Moller. (2007). *"Network diversity and political participation": A Complication or an Asset?"* Mc gill University.
- Mousavi, M. (2012). *"An Introduction to Social Participation"*, Tehran, Sociology.
- Mousavi, M. (2006). *"Analysis of Social Participation in Tehran (A Taken Approach to Peasant Culture)"*, Social Rifa. (In Persian)
- Muse et al., (2019) *"Study of social participation and its effective factors in the city of Khaf"*, *Khorasan-Socio-Cultural Information Quarterly*-8. (In Persian)
- Najafinejad, A. (2005). *"the effect social culture of the Turkmen women's political participation"*, master's thesis, Islamic Azad University.(In Persian)
- Nikkhahi, H.A., Sadat Ahmadi, Z. (2017). *"A Study of Socio-Cultural Factors Affecting the Social Participation of the Citizens of Bandar Abbas"*, *Quarterly Journal of Socio-Cultural Development Studies*, Volume 6, Number 1, Pages 184-159. (In Persian)
- OCED, public management brief. (2001). *"Engaging citizen in policy-making": information, consultation and public participation*, puma policy brief, NO10.
- Poor Ahmad et al., (2010). *"Study of the concept of citizen participation in e-city affairs"*, *Journal of Human Geography*, Second Year, No. 4.

- Qolipour, R., Ahangar, I. (2019). "Public Policy Making Process in Iran, Tehran, Research Center of the Islamic Consultative Assembly. (In Persian)
- Rezaei, A.A. (1997). "Social participation as a goal or tool of development", Political-Economic Information, 13th year, pp. 109 and 110, pp. 54-63.
- Safari, M. (2017). "Strategies for People's Participation in the Political Process of Governance, Obstacles and Restrictions", in the International Conference and the Fourth Willing National Conference, Tehran, University of Tehran. (In Persian)
- Sanel, h. (2011). "Democratic governance, Washington, World Bank first edition, 423p.
- Sanoff, H. (2000). "Community Participation Methods in Design and Planning", John Wiley & Sons, INC.
- Shaloud, Sh. (2003). "The role of culture in balancing gender attitudes and social motivation of female students", Women's Studies, Vol. 3, No. 7, 75-51.
- Smith, K.B. & Larimer, C.W. (2009). "The public policy theory primer", 2nd end, boulder, co: Westview press.
- Tavassoli, Gh.A. (2003). "Social Participation in the Conditions of Ano Mick, Tehran, University of Tehran. (In Persian)
- Vatanparast, A. et al., (2020). "Community-based approach, a guide to special neighborhood interventions for facilitators and community-based program activist"s, 27-33. (In Persian)
- Wanders man, A. & Florin, P. (2000). "Citizen Participation and community organization". In Rapp port & E. Sideman (Eds.), Handbook of community psychology. New York.
- Wang, Xiao Jun and Zhenrong Yu. (2008). "Steve cindery", John Forrester", vol. April, 28.
- Webster, F. (2011). "Information Society Theories", translated by Ismail Ghadimi, Tehran. (In Persian)

